

Hooglied achter gordijnen

(December 2011)

Collega, je weet toch dat vrouwen op hun mooist zijn op het moment dat ze gewoon naturel uit de bedstede stappen. Een rimpel hier en een plooi daar, het geeft het leven weer zoals het geleefd en doorleefd wordt. Een groef? Smeer het niet vol met poedertjes, zalfjes of plamuur. Trek een slobberende trui en trainingsbroek aan en geniet van je eigen schoonheid die dat uiterlijk vertoon geenszins nodig heeft.

Het is m'n uitgeslagen wakkere zondagochtendreactie op een zwaar gemake-upte foto die een collega even eerder op hyves heeft gezet. Ik sluit de computer af en wandel met een opgewekt humeur ter kerke. Prinsheerlijk luisteren in Middelstum, maar niet achteroverleunend, want dan mis ik te veel vandaag. Loop naar binnen en kijk naar gestolen zicht op glas-in-lood, onttrokken door donker duistersomberend katoen van zware kwaliteit. Vier vensters van geslotenheid. De kerkenraad komt binnenlopen. Broeder Buist leest de mededelingen voor met eenzelfde karakteristieke stemgeluid als Jan Pelleboer. Veel zon dit uur, in een zwaarbewolkte omgeving, het is het weerbericht dat past bij deze dienst. Bij het zien van het liedbord naast de kansel met daarop dat prachtige Gezang 430, probeert m'n hart een vreugdesprongetje maar struikelt over lichtverdwijnsel.

Zon is liefde en het literaire hoogtepunt daarvan is natuurlijk het poëtische Hooglied, t Hoogste laid van Laifde, zoas t ien Grunneger Biebel schreven staat. Hoor de predikant –uit het hoofd- hartstochtelijk spreken uit dit epos van hemelse lyriek. Maar in de herfst van Middelstum kan ik m'n hoofd er maar moeilijk bij houden. Gedachten waaieren alle kanten op. Aan de organist Jan 'Orgel' Zuidhof ligt het niet. Ook de voorganger doet z'n best maar zijn woorden lijken van een kanseiland af te komen. Sprekend Woord met ijle lucht als water tussen het vaste land, de mensen. Kerkvolk, ze lijken vastgeroest in hun heilige stukje bank in de leegte links en rechts. Als het invallend Licht voornemens is om via onze ogen, contact te zoeken met ons hart, sluiten we ons daarvan af door gordijnen te sluiten. Gevoel voor symboliek is in deze Burchtstraatkerk aan het kruis gespijkerd. Tijdens de uittocht van de kinderen zingen we het liegzang: *'Licht, Licht, alles wordt licht - niets dan licht, overal licht – alles is licht geworden'*. Tot driemaal toe. Er is geen haan meer die kraait.

Tijdens de verkondiging, in de herfst van Middelstum, gaan m'n gedachten terug naar de lente van Huizinge. Dezelfde woorden, dezelfde lezingen en liederen. Een ervaren, beleven, leven. De lyrische lezing tussen predikant Sieds Prins en engelenzang van Gera van der Hoek. Een warme ambiance, na-echoënde wervelende orgelende klanken van Kees Steketee en natuurlijk dat prachtige lied 'Ik heb u lief, o gij beminde'. Met een brok in de keel zing ik het mee en voel elk woord in elke vezel. Tijdens het naspel speelt Kees op opbouwend register 'ik heb je lief' van Paul de Leeuw. Sfeer en inhoud smelten inéén. Hoogste lied van liefde!

Schil contrast vandaag. Het valt me moeilijk contact te houden met de predikant als het duister zo aanwezig is. We zitten hier in leegte die geen liefde ademt, want de ademende Geest houden we achter gesloten gereformeerde gordijnen. Is dit het onthutsende antwoord van de gemeente, voor de moed van de voorganger om te preken over het meest kwetsbare tussen mensen onderling en mens tot God: de Liefde? Liefde is het Licht zien in de ogen van een ander. Het licht is toch onze inspiratiebron? Hoog of laag invallend licht, het heeft toch een diepere betekenis? Een laag invallend Licht in lente en herfst, staat voor de warme verhoudingen tussen mensen. In het voorjaar prikkelt het zintuigen, groei en bloei en in het najaar valt de liefde als bladeren van de bomen. Najaarszon, prachtige herinnering aan vergankelijkheid. Een ondergaande zon, teken van troost. Licht, fel, opgetogen en uitbundig straalt zij in het midden van het jaar hoog aan de hemel. Zomerzonnestrallen, weerspiegeling van het Goddelijke, het boven ons uitstijgende Al. Al wat wij met mensenogen kunnen zien, het vormt het DeelAl, omdat het HeelAl te groot is voor ons voorstellingsvermogen. Licht, hoog verheven boven laand en tied; Schient aaltied blied, duistere wolken vot aan zied. Goddelijke zanaanbidding. Licht geeft niet alleen een zicht, maar is tevens een emotionele energiedrager. Eind december, op de drempel naar een nieuw jaar laat het invallende licht de geboorte van Het Licht zien, liggend in de kribbe (die wij in de nieuwe bijbelvertaling kribbig van haar romantische bijbetekenis hebben ontdaan door het woord 'voederbak' te gebruiken).

Gedoofd Licht: Ook tijdens vieringen van het Heilig Avondmaal in de Burchtstraatkerk, hebben we symboliek van het hemelse schijnsel weggesluimerd. Brood uit de Hemel en het Wijn van het Koninkrijk. De broodschaal ging van hand tot hand en de wijnkelk van mond tot mond. Uit hygiënische overwegingen mag dit niet meer, de gemeente is vies van elkaar geworden. Geïnspireerd door de katholieke traditie geeft de voorganger nu een stukje brood aan. Achter zijn rug staat de ouderling met een dienblad individuele bekertjes wijn en één

prullenbak. Oneerbiedig, zonder al te veel verbeelding kun je precies zien wie met regelmaat van het klokje, een klokje achterover slaat. Gesmolten symboliek, ontdane betekenis. Delen en doorgeven van brood en wijn, daarvoor moet je niet meer in deze kerk zijn. Ik laat mijn bekertje in de prullenbak vallen. De mijne valt op de jouwe. Plastic op plastic. Wijn, symbool voor Jezus' bloed, het sijpelt weg in een bloedvergieten. Alternatieven? In de Hippolytuskerk kan men sfeervol aan tafel, of schuif eens aan in de kring in Huizinge en laat u inspireren.

Helaas willen wij vandaag van geen enkel Licht weten. Mijn ogen en verstand krijgen kortsluiting met elkaar. Prachtige amoureuze woorden uit Hooglied contrasteren met m'n gezichtsvermogen. Boodschap van Licht in een omgeving van duisternis. Een strijd tussen goed en kwaad. Inzicht versus onwetendheid. De lokroep van de liefde, ik zie het niet van de gezichten af. Mensen zitten her en der ver van elkaar verspreid in de uithoeken van de legergekleurde banken. Ze zeggen dat ze een gemeente vormen. Voorgaande zin, ik tik het afstandelijk, want wil ik hier eigenlijk nog wel bij horen? Voor een gemeenschap is meer nodig, allereerst een geest die open staat voor een ieder. Een gemeente waar het er niet toe doet wie iets zegt, maar wat er gezegd wordt. Leger, overtreffende trap van leeg. Elk jaar wint die leegte hier een beetje meer terrein. Leegte geeft ruimte waarin we verschillen binnen de federatie uit de weg kunnen ruimen. Zo ligt trouwen tussen gelijkgeaarden aardig gevoelig binnen een deel van de kerk, terwijl je toch enigszins gelijk geaard moet zijn wil trouw wat langer duren. Dit uitsluitel is vastgelegd in een federatieovereenkomst (§ 6.4). De oude Hippolytus ziet liefde iets voor iedereen, maar deze Burchtstraters... ik zie nog een ander afknappend regeltje van verschil: de doop (§ 6.2). Maar we hebben het er niet over omdat het gevoelig ligt.... dus laten we die ruimte onbenut in leegte achter.

De kerk valt af, maar ze weigert genoeg te nemen met een maatje minder. De galerij blijft open wat de sfeerlose vertoning versterkt. Over een permanente verhuizing naar de kleinere, maar wat betreft sfeer en akoestiek grootsere Hippolytuskerk, nee, zegge en schrijve er maar niet over. Een terugkeer naar de kerk waaruit men rond 1835 is weggelopen en waar men nu als een verloren zoon thuis mag komen? Nee, die gelijkenis past ons nu even niet. We zijn verslaafd geworden aan een royale keuken, moderne toiletputten en ruime vergaderzalen waarin we in al onze leegte niets van betekenis durven te besluiten. Make-up uiterlijk vertoon, tracht het make-down gevoel te maskeren door er iets op te smeren.

Op gedempte toon, buiten gehoorafstand van de oude Hippolytus overleggen mensen wat ze met vadertje aan moeten. Immers voor velen is hij oud en afgedankt. Men brengt de oude, breekbare, maar nog altijd zeer statige Hippolytus liever naar het verzorgingstehuis dat Stichting Oude Groninger Kerken heet. In een handtasje onder zijn breekbare arm geven ze hem een bruidsschat mee, waaruit de verpleegster voor onderhoudende diensten betaald kan worden.

De oude Hippolytus heeft grote moeite met deze gedachtengang die in de wandelgang steeds vaker en luider klinkt. De oude kan alleen maar met z'n gegoten Hemonyklokken beieren dat het een lieve lust is en daarmee de mensen wakker houden met een carillonsong met als onderliggende boodschap: 'vergeet mij niet, luister naar dit lied!'

Binnen heerst een geweldige akoestiek, dat klinkt als een echo die ons vanuit het verleden verder in de tijd draagt, als een lokroep van het Hogere, maar wij luisteren niet. Een echo is als een rimpeling in het water, een rimpeling die geen make-up uit een poederdoos nodig heeft. De oude, beeldbepalende Hippolytus wordt, als het er echt op aan komt op handen gedragen door de gemeenschap, de inwoners van Middelstum. De Burchtstraatkerk slechts door een gemeente, een krimpand aantal kerkleden. Toch kiest men twee van de drie zondagen voor de Burchtstraat. Buitengewoon praktisch en rijk van voorzieningen, maar arm van sfeer, symboliek. Tweederde van de diensten ademen de aanwezigheid van teveel ruimte en tegelijkertijd een geestelijke leegte die zelfs een predikant nauwelijks weet te vullen, ruimte waarin geen echo klinkt omdat zij vermoord wordt in opsmuk als gordijnen en vloerbedekking. Leegte, het neemt ieder jaar een beetje meer ruimte in beslag. De gemeente kiest voor een oppervlakkige make-up. Bijvoorbeeld door af en toe gebruik te maken van een beamer, om het geheel met een powerpointje wat op te 'leuken'. Maar een beamer heeft gesloten gordijnen nodig om zichtbaar te zijn.

Enigszins aangeslagen verlaat ik de kerk in twijfel. Een verwarrende en een prangende vraag maakt zich van me meester:

Een mens gaat daar waar voedsel is, of moet je juist blijven om voedsel te zijn?

Vang een invallende gedachte in een Loesje-achtige poster en hang deze voor het raam tot het Licht het levenslicht ziet. Thuis aangekomen slobber uit een mok inktzwarte koffie. Ik schakel de computer aan en hoor dat er mail is. Met een glimlach lees ik:

@ Hinrick: *Mooi geschreven, heb direct mijn trainingsbroek en slobbertrui aangetrokken.*

**STRALENDE ZONDAG
ZON IS LIEFDE, LICHT
ZON IS GOD**

**PREDIKANT GEEFT
COLLEGE UIT
HOGLIED**

**GEMEENTE LUISTERT
MET RODE OORTJES
EN GORDIJNEN DICHT**

Veel Licht, liefde & wijsheid toegewenst in 2012

(Hinrick Klugkist)